

“İnsanın İlk Çizgileri” Kayaüstü Resimleri

Fotoğraf sanatçısı Ersin Alok'un “İnsanın İlk Çizgileri” adlı saydam gösterisi, 25 Ocak 1999'da izleyicileriyle buluşmuştu. TÜBİTAK Bilim ve Teknik Dergisi'nin düzenlediği fotoğraf etkinlikleri kapsamında ve Alok'un söyleşisi eşliğinde gerçekleştirilen gösteri büyük beğeni toplamıştı.

EVVEL ZAMAN İÇİNDE kalbur saman içinde diyen anneannemin sesi hâlâ çınlıyor kulaklarımda...

Bu öykü zaman parçacıkları içinde, zamanın neresinde olduğunu bilmediğimiz bir sürecin öyküsüdür.

Katırlar büyük ağırlıklar altında, art arda dizilmiş, dik bir yamacı dört saate yakın bir süredir tırmanıyorlardı. Ter tüylerinin üstüne çıkmış, neredeyse karınlarının altından damladı damlayacaktı.

Katırcı Mehmet Ahrıskan:

– Katırların üstündeki yükleri boşlayın, dedi.

Yamaklar çevik bir hamleyle ip boşlarını çektiler. Yükler olduğu yere boşaldı. Katırlar büyük bir keyifle yere yatıp sırtlarını toprakta kaşımaya başladılar.

On iki katırdan oluşan kafiye, geceye kalmamak için Cilo dağlarındaki

Baştazin yaylasına yetişme çabasıydı. Alacakaranlık çökerken bir yandan çadırların yerleri belirleniyor, ipleri geriliyor, bir yandan da akşam çorbası büyük kapta kaynıyordu. Gece dolunayla, zirveleri kucaklayıp ince bir hızla yaylada süzülüyor, çadırların üstünden akarak Gevar çayına ulaşıyordu. Soğuk ince çizgileriyle yavaş yavaş yüzümüze dokunuyor, yudum-

lanan çayların tadı arttıkça artıyordu. Yolumuz Gevaruk vadisinde son bulacaktı. Katırcı Ahrıskan, yolumuzdaki kayalık ve dar geçitten söz ediyordu:

– Nicedir insanlar geldi geçti buradan. Sarı Mehmet, Tosun Hasan, Çerçi Mevlüt hep bu yolu kullandılar Gevar Zoması'na varmak için...

Eski ve aşınmış bir katır yolu dışında, başka bir olanağın bulunmadığı bu coğrafyada varolan tek geçitti bu...

Ötelerden gelen çakal ulumaları vadiyi inletirken, sabah erkenden kalkmak için çadırlarımıza çekildik.

Günün ilk ışıklarında, sabah çayının erkenden hazırlanması, henüz ortaya çıkmayan Güneş, sabahın soğukluğu, kampın toplanması, bir bakıma hem büyük bir sabırsızlık hem de heyecan ve sevgiyle beklediğimiz Gevaruk yaylasına varış demekti.

Mehmet'in sesi kulaklarımda hâlâ:

– Haydiii durmayın! Katırlara yol verin.

Katırların yine terlediğini görüyorum. Son geçide geldiğimizde katırların kuyruklarından bir kişi, yularından da başka biri tutarak son üç yüz metreyi tek tek geçtik.

Geveruk yaylası, Sat dağlarının içinde Cia-Mazan zirvesinin altındaki 2970 metre yükseklikteki bir alandır. Doğusunda bugünkü İran sınırı, güneyinde de Irak sınırı bulunur. Ortasından akan ince bir nehir uzun kıvrımlardan sonra, Mezopotamya'nın içinden Basra Körfezi'ne dökülür. Aslında, eski bir buzul havzası olarak görülür bu alan. Çevresindeki bütün kayalarda, çekilmiş buzulun izleri vardır. Bu çekilmişlik kayalar üstünde patina tabakasını yaratmıştır.

Çevredeki kayalardan bazı küçük taşların düştüğünü fark ediyoruz. Heyecanla etrafımıza baktığımızda Bazua dağ keçilerinin su içmek için nehre geldiğini görüyoruz. Ve İlkçağ insanının, burada kendisi ve kendi dünyası içinde mutluluğu nasıl aradığını duyumsar gibiyiz.

Büyük bir hızla tekrar kuruldu çadırlar. Katırlar otlaması için ilerdeki otlığa götürüldü ve başlarına da silahlı bir nöbetçi konuldu; ayılar,

katırları yemesin diye.

İlk işimiz patina tabakasıyla kaplı kayalarda İlk İnsan'ın izlerini aramaktı. Bu amaçla dağıldık. İlk ses yukarılardan geldi:

–Buldum, buldum! Kocaman bir dağ keçisi var burada!

Büyük bir heyecanla resmin bulunduğu alana giderken gözüme bir yenisi daha takılıyor. İlerden başka sesler geliyor.

– Ben de buldum!

Binlerce kayaüstü resmi vardı çevremizde. Her birinin M.Ö. 7000-

10000 yılları arasında yapıldığını tahmin ettiğimiz resimlerdi bunlar.

Makineler, film yutuyordu. Bazı resimlerin kenarına bayraklar diyor, bazılarında da özel işaretler bırakıyorlardık.

Zamanı, zamanın içinde yaşamak ayrı bir yaşam biçimidir. Her zaman yaşanmayan 9000 yılın öyküsünü birlikte yaşamak, sanki zamanı tersine çevirmek gibi bir şeydi.

Kayaüstü resimleri istek ve arzu resimleridir. İlkçağ insanı, avlamak istediği Bazua dağ keçisini kayalar üstüne vurgu sistemiyle resmeder. Bu onun "Tanrısından böyle bir dağ keçisinin kendisine sunulmasını istemesi"nin bir göstergesidir.

Gün büyük bir hızla zirvelerin arkasında kayboldu. Kayaüstü resimlerinin ancak çok az bir bölümünü çekebilmiştik.

Gece, çevrede dolaşan çakalların ve erkek bazuaların haykırılarıyla doluydu.

Rüyamda; kayalar üstüne el baltasıyla vurarak resim yaptığımı gördüm.

Ersin ALOK

